

Hví er so umráðandi við javnstøðu?

Altjóða Kvinnudagur - leygardagin hin 8. mars

Nær varð hann stovnaður og hvar?

Fyri 140 árum síðani, hin 8. mars 1857, fóru hundradtals kvinnur, ið starvaðust innan klæðnaðnaðin og á tóvirksomum í býnum New York, í verkfall til tess at mæla ímóti lágu lønunum, longu arbeiðstíðini og ómenniskjansligu arbeiðsumstøðunum. Hetta var eitt av teimum fyrstu skipaðu kvinnutíðtøkunum í heiminum. 53 ár seinni, í august 1910, varð á fundi hjá Internationalu Kvinnuligu Sosialistanna í Keypmannahavn samtykt at minnast verkfallið við at halda Altjóða Kvinnudag á hvørjum ári (1).

Altjóða Kvinnuárið 1975 fóru Sameindu Tjóðirnar at hátíðarhalda 8. mars sum Altjóða Kvinnudag (2). Í nøkrum londum er hesin dagur í fleiri førum ein serligur dagur, har ið kvinnur fáa fri frá arbeiði og fáa blómur og kort.

Hví halga ein ávísan dag til at heiðra heimsins kvinnur?

Tá ið aðalstjórnin hjá ST-stovninum tók við avgerðini um at hátíðarhalda Kvinnudagin, kom hon við hesum báðum grundgevingunum: til tess at viðurkenna tann veruleika, at skulu vit tryggja frið og sosialan framburð og fáa fulla gleði av mannaættindunum og

grundleggjandi frælsi, er neyðugt, at kvinnur taka virknan lut, verða javnmettar og útbúnaðar, og ásanna, hvussu stóran lut kvinnur eiga, tá ið tað kemur til at tryggja frið og tryggleika (3).

Hví er neyðugt við javnstøðu?

Bahá'í skriftirnar staðfesta: 'At kvinnur fara upp í øll mannapi er spurningur, ið er ósvitandi og óreingiligur. Eingin sál fær tálmað ella forðað fyri tí... í ongari rørlu fara kvinnur at verða aftursigldar... Tá ið kvinnur fult og á jøvnum føti taka lut í heimsviðurskiptum... fer kríggj at steðga.'

Hesi seinastu tígguára-skeiðini hava kvinnur um allan heim tikið risastór stig fram ímóti at vinna javnstøðu við menn. Í alt størri mun eru kvinnur slopnar at búgva seg út og at fáa sømiliga heilsurøkt; Luttøka teirra í løntakarhópunum er økt; og lóggeving, sum lovar eins góðar møguleikar hjá kvinnum og virðing fyri mannaættindum teirra, er tikið í nýtslu í nógvum londum... (4).

Men ongastaðni í heiminum kunnu kvinnur siga seg hava somu rättindi og møguleikar sum menn. Framvegis eru tær millum tey fátækastu: størsti parturin av teimum 1,3 milliardum av avgjørt fátækastu eru

kvinnur... í miðal fáa kvinnur millum 30 og 40% minni í løn enn menn fyri sama arbeiði. Allastaðni eru kvinnur framvegis offur fyri valdsgerðum so sum neyðtøku og innanhýsis harðskapi (5).

Hví er javnstøða so týðningarmikil?

A fjórðu Heimskvinnuráðstevnunum í Beijing í 1995, har ið 189 lond vórðu umboðað, teirra millum Føroyar, var full semja um, at ójavnin millum kvinnur og menn heldur fram, og at stórar forðingar enn eru. Hetta hevur álvarsligar avleiðingar fyri velferðina hjá øllum fólki.

Sambært stevnuskránni fyri tí, ið gerast skal, ljóðar endaliga ráðstevnuskjalið: 'Framburður hjá kvinnum og at røkka til javnstøðu millum kvinnu og mann eru mannaættindamál og treyt fyri sosialum rättvís og eiga ikki at verða mett sum kvinnustriðsmál burturav. At røkka hesum málum er einasta gongda leið, skulu vit byggja eitt samfelag upp, ið er haldgott, rättvíst og væl ment.' (6)

Tá ið yvirlysingin hjá Boutros Boutros-Ghali, aðalskrivara, varð lísuð upp fjórða dagin á Kvinnuheimsráðstevnunum í Beijing, endaði hann við orðunum: 'Latum okkum arbeiða í felag til tess at fremja

stevnuskránni fyri tað, ið gerast skal, ið varð samtykt her í Beijing. Latum okkum siga fyri heiminum - og latum okkum vera errin, tá ið vit siga tað: veita vit kvinnum vald, veita vit allari mannaættini vald!'

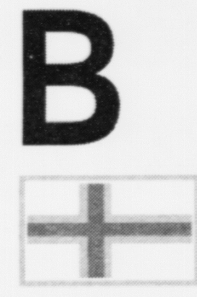
Javnstøða kynjanna millum er fyri Bahaiararnar andalig og moralskt fyriset mál, ið eru av alstórum týðningi fyri samljóðið á gongustjørnini og fyri, at heimsfriður skal siggja dagsins ljós, og skil skal koma á.

'Mannaheimurin hevur tveir veingir - kallkyns- og kvennkynsveingir. So leingi sum hesir báðir veingir ikki eru eins máttmiklir, fer fuglurin ikki at flúgva. Fyrr enn kvinnur eru komnar eins langt og menn, fyrr enn hon hevur somu møguleikar at virka, fara vit ikki at siggja serligu gávur menniskjans; manngóðskan sleppur ikki á flog upp í tær hæddir, hon veruliga evnar.'

Tá ið eg var á ólmennu

NGO FORUM ON WOMEN
'95非政府组织妇女论坛
BEIJING '95

B
31107

SUE PHILBROW
FAROE ISLANDS

kvinnuráðstevnunum í Beijing, vóru boðini, eg fekk, tey, at skuldi nakað røkkast at nøkrum virðismiklum og varandi, var týðningarmikið at fáa grasnálir at taka lut. Eg haldi, at Altjóða Kvinnudagurin er ein háttur at avdúka fyri fjøld av fólki, hvussu lívsneyðug javnstøða kynjanna millum er, ikki bara fyri kvinnur, men fyri øll. Eg vóni, at henda stutta frágreiðingin fer at

hjálp til at vísa á, hvussu átroðkandi tørvurin er fyri at vit sýna hesum máli áhuga.

Sue Philbrow, Toftir

1-6 upprit tikin úr "web"-síðum hjá altjóða felagskapinum Sameindu Tjóðunum um Altjóða Kvinnudagin 1996 http://www.undp.org/fwcw/8_march.htm

Oljuserfrøðingr við Shetland News:

Nýtt oljufund inn á føroyskt øki

JAN MÜLLER

Tíðindini um at BP og Shell hava funnið eitt nýtt oljufelt vestan fyri Hetland, hava skapt ikki sørt av nýggjum bjartskyni fyri hesum økinum. Bretski orkumálaráðharrin Lord Fraser sigur tíðindini verða sera kærkomin og hugvekjandi. Tí við hesum fundinum hava BP og Shell framt Hattrick í økinum. Fyrst funnu teir Foinaven, síðani Schiehallion og nú Suilven. Hetta hevur eggjað bretska myndugleikunum til í skundi og uttan fyri vanligan praksis at bjóða út loyvi í tveimum nýggjum blokkum, sum Bretland hevur gjørt krav uppá í Hvíta økinum.

Bláðið „The Shetland News“ skrivur týsdagin, at nýggja fundið kemur sera væl við fyri Hetland. Men eisini Føroyar verða nevndar í hesum sambandi.

Sambart „industrial analysts“, sum bláðið hevur tosað við, er møguleiki fyri, at oljufeltið heldur fram tvørtur um umstríddu altjóða miðlinjuna og inn í føroyskan sjógv.

Oljukeldan Suilven liggur á 850 metra dýpi norðan fyri Foinaven kelduna.

Kortið vísir nýggja Suilven-feltið, sum serfrøðingar í oljuidnaðinum halda kann ganga inn á føroyskt øki. Svarta strikan er fiskimarkið og miðlinjan Vít siggja eisini Conival-kelduna, sum liggur beint uppat markinum, men sum BP enn einki hevur viljað sagt um.

